

G

Geandewei

KERKBLAD

Jaargang 26 - nummer 7
vrijdag 5 april 2019
editie Dokkum e.o.

Protestantse
Kerk

'Eens even over die tien geboden van u...'

Laat niets je
in verwarring brengen

Vasten

Het verhaal van
de ooievaar

Column Gryt van der Galiën

'Laat niets je in verwarring brengen'

In onze digitale wereld gaat het bij veel jongeren om volgers en om likes.

Je plaatst een foto van jezelf op de website Sayatme ('Zeg het me!')

Volgers mogen daar op reageren, positief of negatief. De reacties vlie-

gen vaak alle kanten op, van bewondering tot beschimping, gevangen onder de dekmantel van anonimiteit. En juist dergelijke dekmantels maken me woest.

Ik lees erover in mijn dagblad en ernstig verontrust pols ik voorzichtig (wegens hun privacy) of mijn - al wat grotere - kleindochters zich ook wagen aan deze uiterst confronterende uitdaging. Of zij het ook zo nodig hebben om complimenten van wildvreemden te krijgen. Want, gaat het daar ten diepste niet om?

In die zelfde week krijg ik (toevalligerwijs?) een folder onder ogen van de musical 'Titus Brandsma'. Het zal daarin gaan over de zoektocht in het leven van deze Friese priester naar de kern van het bestaan. Veel staat hem daarbij in de weg, alle onzekerheden wegens maatschappelijke en sociale druk voor en tijdens de tweede wereldoorlog. De ondertitel van de musical 'Groter door jezelf te zijn', klinkt als de ontdekking dat je anderen, bijvoorbeeld volgers, daarbij helemaal niet nodig hebt.

Kijk, daar kan ik wat mee! En heel veel jongeren van nu ook, zij het dat ze geen puber waren. Want de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ook ikzelf als jong meisje graag de aandacht ving op positieve wijze.

Al gravend in deze materie speurt mijn oog naar nog meer ankers. En ja, de folder wijst mij naar een lied in de musical, dat de titel moet helpen dragen. Het is 'Nada te turbe'; 'laat niets je in verwarring brengen'. Geschreven door de Spaanse mystica Teresa van Avila (1515 - 1582), inspirator van Titus. Dit prachtige lied, maar ook documentatie over haar leven, vind je met even veel gemak op internet als de site Sayatme. Teresa werd ook wel 'De grote' genoemd. Groot, juist wegens haar kwetsbaarheid en volledige overgave aan God. Niet gehinderd door de aanwezige 'volgers' in haar tijd, maar gesteund door gebed.

'Nada te turbe'. Laat niets je in verwarring brengen.

Laat niets je beangstigen, alles gaat voorbij. God verandert nooit.

Geduld bereikt alles. Wie God heeft ontbreekt niets.

'Solo Dios', God alleen is genoeg.

Ik denk dat mijn kleindochters ook nog iets anders nodig hebben. Zoals veel plezier op school, bij sport en met vriendinnen. De spannende ervaringen van het puberleven in déze tijd. Ik gun het ze zo. Dat niets, ook geen site als Sayatme hen in verwarring zal brengen, daar bid ik voor.

Meditatie Vasten

'Op een dag, toen ze aan het vasten waren en een gebedsdienst hielden voor de Heer, zei de Heilige Geest tegen hen: 'Stel mij Barnabas en Saulus ter beschikking voor de taak die ik hun heb toebedeeld.' Nadat ze gevast en gebeden hadden, legden ze hun de handen op en lieten hen vertrekken....' Handelingen 13: 2-3

door ds. Alfons van Vliet

Het duurt niet lang meer en dan vieren we in de kerk weer het grootste en belangrijkste feest dat we kennen: het Paasfeest. Maar nu zitten we nog midden in de aanloop er naartoe. En waar we op 4 (Advents)zondagen naar het Kerstfeest toeleven, zijn het er in de aanloop naar Pasen 6 of 7 of spreken we van 'de veertigdagentijd'.

Deze veertigdagentijd heeft zeer oude wortels. Al in de eerste eeuwen van de christelijke kerk ontstond de gewoonte om voorafgaand aan de herdenking van Christus' opstanding een tijdlang te vasten. Eigenlijk groeide dit pas gaandeweg uit tot een periode van veertig dagen. Dus niet de lengte maar de intensiteit van deze tijd-voor-Pasen stond centraal. En men kende nog het gebruik (dat voluit Bijbels is en in veel kerken wereldwijd nog altijd wordt gepraktiseerd) dat wij als protestanten helaas praktisch níét meer kennen: het vasten.

Ook iets van de Kerk

Er wordt wel eens gedacht dat vasten iets is dat hoorde bij de tijd van het Oude Testament, of hoogstens tot en met de tijd waarin Jezus leefde, maar niet meer bij de Kerk nádat Jezus werd opgenomen in de hemel. Maar niets is minder waar! Ook in het boek Handelingen komen we het dus tegen. De gemeente in Antiochië had een periode van gebed en vasten, waarin God hen door Zijn Geest belangrijke dingen vertelde!

Maar waarom eigenlijk 'vasten' in de aanloop naar Pasen? Omdat men diep doordrongen was van het uitzonderlijke waarbij we stilstaan, niet alleen op Pasen, maar ook op de dagen die daaraan voorafgaan: Jezus leed, werd gekruisigd, gaf Zijn leven aan het kruis én stond 3 dagen later op uit de dood!

Achteloosheid

En het kán en mág niet zo zijn dat we daar als het ware achteloos naar toeleven en bij stilstaan, of dat we er 'even' bij stilstaan en het 'even' vieren, zónder dat dat echt impact heeft op ons leven! Deze periode van vasten én intens gebed kan - en moet - ons brengen tot verootmoediging én dankbaarheid, tot een diep besef dat we het offer van Zijn leven écht nodig hebben en dat we niet kunnen zónder Zijn opstanding.

Maar is gebed dan niet voldoende? Waarom zouden we daarbij ook nog eens vasten?

Vasten is een soort trainen. Net zoals mensen in de sportschool het zichzelf kunstmatig een beetje lastig maken om zo de spieren te ontwikkelen en de conditie te verbeteren, net zó is vasten een methode om jezelf geestelijk een beetje 'onder druk te zetten', om zo je géestelijke uithoudingsvermogen te vergroten.

Wilskracht

Bij vasten gaat het om wilskracht. Vasten is een 'geestelijke oefening' om je aandacht op God te richten, en nogmaals: voor de gelovigen uit zowel het Oude als het Nieuwe Testament is vasten een vanzelfsprekendheid en hoort vasten voluit bij het christelijk leven! En anno 2019 is vasten misschien wel meer nodig (of behulpzaam) dan ooit. Veel christenen verlangen naar meer van God en groei in hun geloof, maar ook naar meer toewijding en discipline in hun persoonlijk geloofsleven. En daarbij kunnen we alle (hulp)middelen gebruiken die de Bijbel ons wijst. En vasten is daar één van!

Nieuwe toewijding

Deze vastentijd (veertigdagentijd), uitlopend op het Paasfeest kan een prachtige tijd zijn of worden voor u, voor jou, voor ons, als we deze heel intensief willen beleven. Nu zijn we natuurlijk al een tijdje op weg, maar dat geeft niet. Want ook als we nú pas, deze laatste weken, besluiten om een start te maken met 'vasten', kan dat een prachtig begin zijn van een nieuwe toewijding, een nóg hechter met God verbonden zijn, een verdieping van ons geestelijk leven. En volgend jaar dan misschien wél de volle 40 dagen tijd...!

En als u daar al mee bezig bent, veel zegen ook deze laatste weken!

Probeer het eens: op een manier die bij u of jou past 'vasten' in praktijk te brengen om bóvenstaande redenen! En vasten kan op allerlei manieren: minder eten, snoep, koek, alcohol laten staan. Minder tv kijken of internetten of 'op je mobiel zitten'. Heel bewust iets 'laten staan' om je daardoor extra te kunnen focussen op (het leven met) God!

Een goede laatste voorbereiding op Pasen toegewenst!

Ds. Alfons van Vliet is predikant van de Protestantse Gemeente Broeksterwáld en van prot. wijkgemeente De Fontein in Leeuwarden

Leesooster

Week 15, 7 t/m 13 april

zondag	Leviticus 4:13-21
maandag	Leviticus 4:22-26
dinsdag	Leviticus 4:27-35
woensdag	Leviticus 5:1-13
donderdag	Leviticus 5:14-26
vrijdag	Leviticus 6:1-6
zaterdag	Leviticus 6:7-11

Week 16, 14 t/m 20 april

zondag	Lucas 19:29-48
maandag	Hosea 5:1-7
dinsdag	Hosea 5:8-15
woensdag	Lucas 22:1-13
donderdag	Lucas 22:14-65
vrijdag	Lucas 22:66-23:56
zaterdag	Hosea 6:1-3

Persoonlijk

De wet van God

Wij mensen redeneren vanuit ons beeld van God en de wereld. Wij vinden daarbij onszelf steeds belangrijker. Als we niet uitkijken, kunnen we God zomaar 'de wet voorschrijven'. Deze brief is daarvan een voorbeeld. Voor de duidelijkheid: dit is niet zoals ik vind dat het zou moeten zijn! Het artikel is bedoeld om onszelf wakker te schudden: waar zijn wij mee bezig? *door Nelleke Berntsen*

Beste god,

Ik wilde eens met u praten over die tien geboden van u.

Want ik ben een redelijk trouwe kerkganger, doe veel goede dingen voor mensen en vind het ook altijd wel gezellig in de kerk, vooral het koffiedrinken na de dienst.

Maar laatst vroeg iemand zich af, waarom die geboden eigenlijk nog zo zelden werd voorgelezen in de kerk. En daar heb ik over nagedacht.

U heeft ze gegeven aan Mozes, leerden we. Ik wil daar niet verder op ingaan, maar dat is toch in ieder geval een hele tijd geleden. Het is dus geen wonder, dat de inhoud ervan – hoe zorgvuldig ook overgeleverd – niet meer zo relevant is voor deze tijd.

De wereld waarin wij leven is zó veranderd en u begrijpt: dat doet ook wat met ons mensen. Ik loop ze graag eens met u langs:

1 Het begint er al mee, dat u onze generatie mensen natuurlijk niet hebt bevrijd uit de slavernij. Dat hebben we zelf gedaan o.a. via de Franse Revolutie en daarna via allerlei verlichte stromingen. Daarbij vereren wij überhaupt geen goden. Wij verwachten het heil van onszelf en werken daar ook hard aan via allerlei cursussen.

2 Wij hebben inmiddels prachtige beelden en schilderijen gemaakt van allerlei wat hierboven of hier beneden is. Maar we knielen er heus niet voor neer, dus dat zit wel goed. Ons is inmiddels via de psychologie bekend, dat kinderen de consequenties wel degelijk dragen van het gedrag van hun ouders en dat dat door kan gaan tot het derde en vierde geslacht. Het is iets waar wij niet enthousiast over zijn en waarvan wij aannemen dat we dat – al of niet via embryoselectie en genemanipulatie – nog wel kunnen veranderen. Wat uw liefde betreft: wij gaan ervan uit dat u alle mensen altijd liefheeft en dat ook altijd zult blijven doen. Een straffende god past niet in ons plaatje. Dat vinden we wel erg achterhaald.

3 Wat het misbruiken van uw naam betreft: we menen het niet zo als we eens vloeken, dat begrijpt u vast wel! En ach, wat zeggen woorden nou?

4 De zevende dag als rustdag was vroeger vast een goed idee van u. Maar u ziet, hoe de wereld is veranderd en dat lukt dus niet meer helemaal. De mensen moeten toch elke dag kunnen winkelen en ook is al het werk niet altijd efficiënt te verdelen over zes dagen. Maar we begrijpen de bedoeling: dat we niet altijd alleen maar met werk bezig moeten zijn. Dat het ermee te maken heeft dat u in zes dagen de wereld geschapen zou hebben, dat vinden we een mooie mythische gedachte, die natuurlijk niet reëel is. We weten inmiddels beter.

5 Eerbied tonen voor onze ouders. Dat ligt vandaag de dag ook wat gevoelig, want wij zijn daarmee niet meer zo vertrouwd. Wij willen iedereen graag gelijk behandelen, dat staat in onze maatschappij heel hoog in het vaandel. Maar als u bedoelt dat we onze ouders geven wat hen – naar onze mening – toekomt: ik denk dat dat wel lukt.

6 Natuurlijk is doden niet goed. Zoveel fatsoen hebben wij ook wel. Maar daar vallen natuurlijk abortus en euthanasie niet onder. Deze zaken hebben wij via allerlei protocollen goed geregeld. Datzelfde geldt voor doden die vallen in oorlogssituaties. Dat is overmacht.

7 Dit geldt eigenlijk ook voor het overspelen en de echtscheiding. We zijn daar natuurlijk niet op uit, maar u begrijpt – omdat u toch een god van liefde bent – dat wij soms niet anders kunnen. We hebben ook gevoel en dat willen we niet onder stoelen of banken steken. Maar we hebben daar inmiddels ook allerlei protocollen voor gemaakt, zodat zaken als geld, goed en de opvoeding van kinderen goed geregeld worden.

8 Stelen is zo'n ouderwets woord, dat wij eigenlijk alleen gebruiken in sprookjes en dan voor boze inbrekers en dieven. Wij proberen onze bezittingen zo goed mogelijk veilig te stellen en natuurlijk lukt dat welge-

stelde mensen beter dan armere mensen. En dat geldt dus ook voor het vergaren van dat bezit. Ook daarvoor hebben wij allerlei protocollen. Banken gaan daar gelukkig met veel creativiteit mee om.

9 Ook het afleggen van een vals getuigenis is in deze tijd een lastige zaak. Want wat is waarheid? Ieder heeft een eigen waarheid en dat moeten we respecteren.

10 En natuurlijk zetten we onze zinnen niet op de spullen van onze naasten in die zin, dat er geen respect zou zijn voor iemands bezittingen. We onderschrijven nogmaals, dat bezittingen heel belangrijk zijn voor mensen. Zo belangrijk, dat we via intensieve reclame's verlangens daarnaar bij iedereen proberen aan te wakkeren. Dat is goed voor de economie en dat dus weer voor het welzijn.

Als we zo het geheel doorlopen, dan wordt er een hoop duidelijk. Uw wet heeft vroeger vast heel veel goeds gedaan voor volkeren die niet in staat waren om de regie van hun leven in eigen hand te houden. Gelukkig is dat vandaag de dag wel zo. Niet voor niets staat er steeds vaker met enige trots boven een rouwadvertentie, dat de overledene tot het laatste toe 'de regie in eigen hand heeft gehouden'.

Het heeft me goed gedaan om dit eens op papier te zetten. Dan is dat ook maar geregeld en kan het bij de andere protocollen. Het neemt natuurlijk de vele twijfels in geloofszaken niet weg, maar dat is juist een verrijking. Twijfelen is een luxe die alleen intellectuele denkers zich kunnen veroorloven, zekerheden in het geloof zijn toch eigenlijk voor de wat zwakkeren onder ons.

Het is eigenlijk vreemd dat ik u als een persoonlijke god aanspreek, want natuurlijk geloof ik daar ook helemaal niet meer in. Ik zie god meer als een energie tussen mensen en door mensen heen, maar goed, daar is geloof ik al eens over geschreven.

*Uw medewerker,
Christinne*

Byldspraak - Willem Wilstra

Palmpeaske

Foto Willem Wilstra

...Doe't al dy minsken, dy't foar it feest kommen wienen, de oare deis hearden dat Jezus ûnderweis wie nei Jeruzalem, krigen se tûken fan dadelpalmen yn'e hân, gongen de stêd út Him yn'e mijtte, en rôpen lûd: HOSANNA!

Palmbeammen wolle hjir yn ús kontreien net bedije, útsein yn in grutte blompot by in passende temperatuer. Freonen yn Spanje hawwe in prachtige palmbeam yn 'e tún dêr't gjin fruchten oan komme...

Yn Johannes 12 fers 12 en 13 wurdt spesifyk de dadelpalm neamd. Dy tûken binne fôlle foarser. Dadelpalmen binne nammentlik 'froulik', sy drage frucht.

Bygeande foto is makke oan de igge fan 'e Deade See, dêr't grutte dadelpalmbosken binne. It is yn de buert fan Jericho, dat ek wol de palmstêd neamd wurdt.

Ik kin my foarstelle, dat de minsken by de yntocht fan Jezus dy tûken brûkten, om mei te swaaien en om de strjitten mei skjin te feien.

Dat seach ik yn Afrika: alle freden wurde dêr de sânpaden en de hiemen yn 'e doarpkes skjin fage. Net omdat it moat fan in ynstânsje, mar mear as respekt foar de kommende snein. De tûken kinne dus as biezem brûkt wurde en der wurde sels hiele hutten fan boud. En de dadels binne hiel sûn om te iten!

De fotokollum fan Willem Wilstra hat tenei as titel: Byldspraak

Foto Willem Wilstra

Foto Pixabay

Foto Pixabay

De kerkdienst (14)

Wat doen we na de preek?

Na drie artikelen over de preek gaan we verder met wat daarna komt, in protestantse kerkdiensten. Direct na de preek zijn er diverse mogelijkheden. We zingen een lied dat inhoudelijk bij de preek aansluit, of een van de oude geloofsbelijdenissen (Lied 340a-341).

door Riemer Roukema

Zo'n oude geloofsbelijdenis kun je op verschillende manieren opvatten. Ofwel als uitdrukking van wat de kerk heel precies gelooft en wat je eigenlijk woord voor woord zou moeten beamen. Of – de andere mogelijkheid – om daarmee te beamen dat we, tegen het heersende individualisme in, in de traditie van deze geloofsbelijdenis staan. Met die weer te zingen, weten we ons verbonden met de wereldwijde kerk, ook met de kerk van eeuwen geleden.

Er zijn wel kerkleden die niet van de oude geloofsbelijdenissen houden omdat ze bijvoorbeeld niet kunnen geloven dat Jezus uit de maagd Maria is geboren en dat hij is nedergegaan ter helle. De opstanding des vleses – van ons lichaam dus, aan het eind der tijden – is ook zo'n formulering die vragen of kritiek oproept. De oude geloofsbelijdenis van Nicea-Constantinopel heeft voor dat laatste 'de opstanding van de doden', maar ook die formulering gaat sommigen al te ver.

Symbool

Misschien kunnen kritische gelovigen zich toch over hun eigen gevoelens heen zetten en zich in verbondenheid met de wereldkerk richten op wat met die woorden ooit is bedoeld. Ik pleit er niet voor om de geloofsartikelen alleen maar figuurlijk op te vatten, maar wie met het een of ander intellectuele moeite heeft, zou zich misschien toch op de symbolische betekenis ervan kunnen richten. Trouwens, een oude aanduiding van de geloofsbelijdenis is 'symbool'. In de tijd waarin het christendom is ontstaan betekende dit woord onder meer: iets wat een diepere betekenis heeft. Over de betekenis van die oude geloofsbelijdenissen (symbolen!) zou ik een andere serie artikelen kunnen schrijven, maar het gaat nu over de kerkdienst.

Stilte of muziek

Nog een andere mogelijkheid is, dat we na de preek eerst een moment stil zijn om te overdenken wat ons in de preek op grond van de Bijbel is aangereikt. Momenten van stilte zijn nogal schaars in protestantse kerkdiensten, maar na de preek zouden we daarvoor bij uitstek de gelegenheid kunnen nemen.

Of de organist of een andere musicus speelt na een moment van stilte meditatieve muziek ter ondersteuning van de bezinning. Naar mijn voorkeur zou de musicus dan echter niet eerst moeten aankondigen of toelichten wat hij of zij gaat spelen, want dan verandert de richting van de aandacht. Dan zijn we in gedachten niet meer bij de preek of bij onszelf of bij de Eeuwige, maar gaat onze aandacht uit naar de inleiding op een korte muziekuivoering. Dan dreigt de muziek vooral cultureel van karakter te worden, in plaats van dat de musicus in de eerste plaats de gelovige bezinning dient. Wat er gespeeld wordt, kan in veel kerken eventueel op de papieren liturgie of op het scherm van de beamer worden vermeld. Als er een cantorij of koor is, kan die/dat na de preek ook een gepast lied ten gehore brengen, maar dan bij voorkeur in wisselzang met de gemeente, om de gemeente niet van het zingen uit te sluiten.

Dankzegging en voorbede

Na dit moment van stilte, geloofbelijden, een ander lied of muziek komen de 'dankzegging en voorbede'. Daarover is zoveel te zeggen, dat daarvoor een nieuw artikel nodig is. Wordt vervolgd dus.

Dr. R. Roukema is hoogleraar aan de Protestantse Theologische Universiteit en vaste medewerker van Geandewei

In veel gemeenten speelt de organist of een andere musicus speelt een moment van stilte meditatieve muziek ter ondersteuning van de bezinning.

Geloofsgetuige

Frans van der Lugt

Ik blijf bij mijn mensen, ik ben de herder van mijn schapen

*10 mei 1938, Den Haag
† 7 april 2014, Homs

Vijf jaar geleden is hij vermoord door gemaskerde mannen, mogelijk rebellen van Al-Nusra die Homs bezet hielden. Toen de bevolking was geëvacueerd voor het oorlogsgeweld, was hij gebleven, als laatste Europeaan in de stad die al sinds juni 2012 werd belegerd door de troepen van Assad. Er hadden duizenden christenen gewoond. Nu waren er nog 28 over. De toestand was zeer nijpend. De mensen trokken het groen tussen de stoeptegels vandaan voor nog wat soep. Pater van der Lugt vond dat iemand de achterblijvers bij moest staan, ongeacht hun religie, de meesten ziek, zwak, oud en armlastig. Hij wist dat het riskant was. In een videoboodschap voor de wereld had hij nog te kennen gegeven dat hij niet kon aanvaarden dat zijn mensen zouden verdrinken in een zee van hongers. Met deze trouw stond hij in een oude Jezüitentraditie. De telg van een Haagse bankiersfamilie had bij Jezüieten op school gezeten en was bij hen gebleven. Hij studeerde filosofie en in Libanon twee jaar Arabisch. Later volgden nog theologie, psychologie en psychotherapie, naast werk als leraar godsdienst en sport en studentenpastoraat en vormingswerk in Homs, Beiroet en Katwijk, en ook een Zen-retraite. Vanaf 1980 bleef hij voorgoed in Syrië. Zijn project Al-Ard was een boerderij voor kinderen en jongeren met een beperking, die hij zelf met een oud busje ophaalde. Er werden groenten verbouwd, er was een keramiekwerkplaats en de wijngaard was goed voor jaarlijks vijftigduizend flessen wijn. Moslims en christenen konden er komen mediteren. Hij was ook betrokken bij de stichting van een vestiging van l'Arche, een leefgemeenschap met mensen met een beperking. Een ander groot initiatief was Masir: jaarlijkse meerdaagse trektochten door de bergen voor jongeren van alle geloofsovertuigingen en etnische groepen. Hij wilde mensen laten ervaren dat er heel wat méér is dan met anderen verbindt, dan dat scheidt. Geloofsverschillen werden veel te veel aangedikt! Na een bombardement in 2012 beleegde hij op Palmzondag in Homs een dienst met achtergebleven orthodoxe christenen en moslims, waarbij de imam preekte. Altijd was hij sober blijven leven. Op bezoek in Nederland haalde zijn familie hem eens over om een net pak te kopen. Bij vertrek bleef het hangen.

De burgeroorlog heeft intussen in Syrië meer dan een half miljoen doden opgeleverd. Van der Lugts leven blijft een bijzonder getuigenis van vasthoudende naastenliefde, solidariteit en afkeer van geweld.

Harmen Jansen

Diversen

Strijkkwartet Regina Forte concerteert in Sint Vituskerk

Het strijkkwartet Regina Forte geeft op zondag 7 april een concert in de Sint Vituskerk van Wetsens, aanvang 15.30 u. Regina Forte bestaat uit Ina Andela en Anna Molleman op viool, Inge van der Hoeven op altviool en Andrea Meijer op cello. Zij brengen onder meer het bekende *Für Elise* van Beethoven en *She* van Charles Aznavour ten gehore. De toegang is gratis, er is een collecte bij de uitgang. Een plaats reserveren kan via ventuskerk.wetens@gmail.com

Krúspuntdei yn Akkrum op 13 april: 'Lit ús sjonge'

Op sneon 13 april hâldt de stifting Krúspunt yn De Lantearne yn Akkrum syn tsiende jiergearkomste. De stichting is sûnt 2009 in fuortsetting fan it wurk fan it Kristlik Frysk Selskip. It doel is in moetingssplak te wêzen foar minsken en organisaasjes dy't mear wolle en kinne mei it Frysk yn en om tsjerke. De gearkomste hat as tema 'Lit ús sjonge'. Nei in koarte húshâldlike jiergearkomste om 10.30 oere wurdt der foaral songen. Meiwurkers binne Bob Pruiksma en in dûbeldkwartet, Hindrik van der Meer mei kwartettekoar en David de Jong en Geert van der Heide. Ynrin fan 10.00 oere ôf, it doarret oant 16.00 oere.

Passieesper in de Grote Kerk van Dokkum op Palmzondag

Op zondag 14 april zingt de Sweelick Cantorij o.l.v. Anne E. de Bruijn de *Via Crucis* van Franz Liszt in de Grote Kerk van Dokkum. Organist is Jetske Bakker-Reitsma en de bariton Jaap Osinga zingt de solistische fragmenten. De *Via Crucis* staat bekend als een werk geschreven vanuit een doorleefd geloof. Het is indrukwekkend sober en bestaat uit de veertien staties die de lijdensweg van Jezus beschrijven in tekst en muziek. Aanvang 19.30 uur, de toegang is gratis maar er wordt wel een collecte gehouden.

Groot Gemengd-Korenproject Noord-Nederland begint

Kerkmusici Harold Kooij, Hendrik van Veen en Hugo van der Meij beginnen een groot gemengd-korenproject voor Noord-Nederland. Zangers en zangeressen kunnen op de zaterdagen 7 en 14 september, 12 en 26 oktober (van 10 tot 13 uur) komen repeteren in de Nederlands Gereformeerde Kerk van Steenwijk. Daarna geven ze op 1 november een concert in de Grote Kerk van Steenwijk en op 22 november in de Oase in Drachten. Aanmelden met NAW-gegevens en stemgroep via nngkoor@gmail.com. Meedoen kost 65 euro.

Dierenverhaal De ooievaar

Emeritus-predikant Pieter Lootsma uit Leeuwarden schrijft geregeld dierenverhalen. Naar aanleiding van de vele positieve reacties die hij kreeg op zijn verhaal 'De kikker en de duif' (Geandewei (18-2018) bood hij nog enkele stukjes aan. In dit nummer het tweede.

Gisteren kwamen mijn burens terug uit Afrika. Moe, hongerig maar gelukkig.

Zelf heb ik de afgelopen winter voor het eerst van mijn leven deze lange reis niet meer ondernomen. Dat is me nu ik ouder word en alleen ben, wel goed bevallen. Raar gezegd natuurlijk, want ik kan niet meer bevallen sinds mijn man omgekomen is en een vos mij aanviel en mijn buik heeft toegetakeld. Vossen zijn mooie dieren om te zien maar je moet ze niet onverwachts tegenkomen als je op zoek bent naar eten. Gelukkig hebben zij nooit mijn eieren kunnen opeten want ons nest lag altijd hoog op een paal bij de rivier.

Maar daar kan ik een andere keer nog wel eens op terugkomen. Nu wilde ik het hebben over wat mijn burens bij hun terugkomst direct vertelden. Ze waren er vol van. Het is, vertelden ze, alsof niet alleen wij ooievaars trektochten maken tussen Afrika en Europa maar ook groepjes mensen. En die moeten lopen! Stel je voor dat wij niet konden vliegen, maar ook moesten lopen. Dan kwamen we er nooit. Sommigen proberen zich daarom in een auto te verstoppen, maar die worden er onderweg uitgehaald of ze stikken in afgesloten vrachtwagens. Of wat even verschrikkelijk is, ze gaan bij de wielkasten onder een vliegtuig hangen. Maar in de lucht bevroren ze en dan vallen ze naar beneden.

Arme mensen zonder vleugels. Ze willen graag ergens anders naar toe maar kunnen niet vliegen. Hoe doe je dat dan? En zouden de mensen die Europa wel halen ooit terug kunnen?

Mijn burens waren op hun vlucht erg onder de indruk geraakt van het lot van deze zoekers naar een nieuw thuis. In veel ogen hadden ze angst gezien, en hoop. Wat zouden ze voor akelige dingen hebben meegemaakt om naar Europa te willen? Waar zien ze nu hoopvol naar uit? Zouden ze dat ooit bereiken? Ze kunnen als het hier te koud wordt niet zomaar terugvliegen.

Ook viel het mijn burens op dat hier nieuwe donkere mensen zijn komen wonen. "Maar bij hen voelen wij ons helemaal thuis," zeggen ze

tot mijn blijdschap. Wij ooievaars kennen zoveel vriendelijke mensen in Afrika.

Bovendien hebben wij wel een witte kop maar ook zwarte vleugels en vleugeltippen. Wij houden van zwart en wit, zijn zwart en wit. Raar dat mensen niet tegelijk zwart en wit zijn. Zouden mensen daarom zoveel ruzies met elkaar hebben?

Heerlijk om nu hier te zijn, maar wanneer na de zomer de winterkou toeslaat, weer terug te kunnen naar de mensen in Afrika. Wij hebben gewoon twee tehuizen waar we ons veilig voelen. Prachtig toch? Wij ooievaars hebben geen boodschap aan grenzen tussen landen. We zijn aarde-bewoners en lucht-vliegers.

Toen de teruggekeerde burens hun verhaal vertelden, voelde ik mij wel wat droevig worden. Want zij keken af en toe opnieuw zo verliefd naar elkaar, klepperden ook met z'n tweeën, terwijl ik tegenwoordig dus alleen ben. Zij krijgen dit jaar ook vast weer eieren. En hoewel het dan een heel drukke tijd is om al die jonge kelen te vullen, is het toch een fijne tijd. Ik vond het jonge leven altijd zo heerlijk. Het maakte mij vrolijk, hield mij zelf ook jong.

Nu de burens teruggekomen zijn, zie ik dat ze direct aan een nieuw seizoen beginnen. Vol hoop. Daar sluit ik mij toch graag bij aan. Zonder hoop kun je niet leven, zei mijn goede grootmoeder al. Maar zou ik de herfst nog wel halen met mijn oude kapotte lijf? Moet ik het doodgaan onder ogen zien terwijl bij de burens het jonge leven ontwaakt?

Hoe doe ik dat? Ik vond het fijn dat de vos mij niet helemaal te pakken had, maar hoe ik nu langzaam naar het eind van een ooievaarsleven kan toeleven, heb ik nooit geleerd. Ook met mijn goede grootmoeder heb ik het daar nooit over gehad.

Terwijl doodgaan toch iets heel normaal is. Ik voel dat het gewoon bij dit leven hoort. Het staat gelukkige dagen ook niet in de weg. Misschien is het zo dat hoe meer ik de naderende dood aanvaard, des te gelukkiger ik mij voel. En van het nieuwe geluk bij de burens kan meegenieten.

Bonhoeffers mensbeeld

Een vurig verlangen naar integer mens zijn

In 1928, het eerste jaar na zijn studie, zegt Dietrich Bonhoeffer in een preek: „Ik zou zo graag zuiver zijn.” Hij citeert de psalmdichter: ‘Schep in mij een zuiver hart.’ (Ps. 51). In een jeugddienst uit 1926 zegt hij tweemaal: „Wijs mij Heer uw weg, opdat ik wandel in uw waarheid; richt mijn hart op het ene” (Ps. 86: 11). De intredeprek in Londen (1933) besluit hij met: „Schenk ons allen een nieuw hart.” In 1944, een jaar voor zijn dood, schrijft hij vanuit de cel aan zijn verloofde: ‘Waarnaar ik verlang is het niet innerlijk verdeeld zijn, de totale harmonie van denken en doen.’ Een vurig verlangen naar integriteit is levenslang de kern van Bonhoeffers denken. Dat hij, in de catastrofe van 1933-1945, zijn theorie in praktijk bracht en ervoor stierf, geeft zijn denken grote zeggingskracht. door ds. Doede Wiersma

Zuiver van hart: 1928/1944

In de preek uit 1928 over ‘Zalig wie zuiver van hart zijn’ (Mattheüs 5: 8) roept hij de toehoorders - en ons als lezers - op: ‘Wees integer, transparant, echt, authentiek, eerlijk, zuiver.’ In 1944 keren deze woorden en synoniemen terug in *Ontwerp voor een studie*.

Maar hoe wordt een mens zuiver? Bonhoeffers overtuiging is: ‘Hoofd en mond leren snel, hart en handen langzaam en daarom moet je het goede steeds opnieuw horen, omdat je het helaas steeds weer vergeet.’ Het is mogelijk dat hij dit inzicht dankt aan zijn geliefde oma Julie. Het advies uit Spreuken: ‘Mijn zoon (=leerling), geef mij je hart’, is hem zeer dierbaar (23:26).

Zijn lievelingspsalm (119) leert hem om God te zoeken met een heel hart.

‘Hart’ is voor hem de totale mens. Jezus is voor hem de mens die het meest zuiver van hart is: ‘Hij is de enige die Ja zei en Ja deed.’ Wie Jezus aanschouwt, ziet zijn Vader.

Menswording van God

De hoofdmelodie in Bonhoeffers denken is de menswording van God in Jezus. Hij ziet het als ‘het wonder boven alle wonder!’ In dat verband is en blijft Johannes 1: 14 voor hem de kerntekst: ‘Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, vol van goedheid en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien, de grootheid van de enige zoon van de Vader.’

Reeds in 1926, nog tijdens zijn studie, brengt hij het ‘wij hebben gezien’ in verband met ‘zij - de zuiveren van hart - zullen God zien’ uit de zaligspreking Mattheüs 5: 8. En, zo redeneert hij, wie zich verdiept in Jezus, hem lief krijgt, wordt als vanzelf omgevormd tot zijn beeld. Alles wat Bonhoeffer over God zegt, heeft bij hem altijd direct gevolgen voor het mens-zijn. In zijn *Ethiek*, een bundel essays, schrijft hij: ‘In de menswording geeft God zich te kennen als degene die er niet voor zichzelf, maar ‘voor ons’ wil zijn. Als mens voor Gods aangezicht te leven, in het licht van de menswording van God, kan daarom alleen betekenen, niet er te zijn voor zichzelf, maar voor God en de andere mensen. Omdat God eerst geeft, voordat Hij vraagt, krijgt het leven en handelen van de mens ‘niets problematisch, gekwelds, duisters, maar iets vanzelfsprekends, vreugdevols, zekers en helders.’

Martelaarschap

Hitlers Duitsland stelt zuiver mens zijn op de proef. Wie integer is, wordt martelaar. Bonhoeffer prepareert zichzelf en zijn studenten van 1935 tot 1937 op dit martelaarschap. In

Beeld van Dietrich Bonhoeffer in de facade van Westminster Abbey in Londen, waar hij vereeuwigd is met andere 20e-eeuwse martelaren als Martin Luther King en Oscar Romero

Dietrich Bonhoeffer

Dietrich Bonhoeffer was een luthers predikant en theoloog. In zijn proefschrift zette hij zijn stelling uiteen dat de kerk een sanctorum communio moest zijn, een geheemschap van heiligen. De kerk moest niet ‘gewoon’ een plaats zijn waar over Christus werd gesproken, ze moest zelf het Lichaam van Christus zijn.

Nadat in Duitsland Hitler aan de macht was gekomen werd Bonhoeffer een van de voorlieden van de Bekennende Kirche, de stroming die zich tegen het nazibewind keerde. In 1943 werd hij gearresteerd en een jaar later ter dood veroordeeld. Tot de voltrekking van dat vonnis verbleef hij in verschillende gevangenissen en concentratiekampen. Op 9 april 1945 werd hij opgehangen in kamp Flossenbürg.

zijn colleges groeit het boek *Navolging*. Het stimuleert tot volharding in een noodsituatie, waarbij intense concentratie op Christus Jezus moed en kracht geeft voor het lijden. Hij sluit aan bij ‘het zich spiegelen aan Jezus’ uit de preek van 1928.

Van vroeg tot laat is lijden en christen-zijn voor Bonhoeffer een eenheid. Het gaat hier om het lijden voor de gerechtigheid, dat voor hem gepaard gaat met vreugde (Mattheüs 5: 10; Kolossenzen 1: 24).

Jacobus

In *Navolging* gebruikt Bonhoeffer voor het eerst Jacobus 1: 4 en 8 als pleidooi voor integer mens-zijn. Hij citeert de tekst als schriftbewijs bij: ‘Wees dus volmaakt, zoals jullie hemelse Vader volmaakt is.’ (Mattheüs 5: 48).

Jacobus schrijft: ‘Opdat ge volmaakt moogt zijn, een gaaf geheel in niets gebrekkig’; 1: 4 (En niet; DW): ‘Een man dubbel van ziel, onstandvastig op al zijn wegen’; 1: 8. (Vertaling: Naardense Bijbel).

Met zijn keuze voor gespleten als het tegendeel van volmaakt, blijkt dat het ‘volmaakt’ in Mattheüs 5: 48 voor hem integer betekent, gericht zijn op één doel, niet op twee!

Ook in zijn latere geschriften *Ethiek* (1942) en *Verzet en Overgave* (1944) beroept hij zich op deze teksten uit Jacobus.

Integer zijn

In het Duitsland van Hitler verloren mensen, ook intellectuelen, massaal hun integriteit. Bonhoeffer, zijn broer en twee zwagers werden na vervolging, zware verhoren en foltering voorjaar 1945 gedood. Alle vier getuigen ze van de kracht die ze in het geloof, in gebed en voorbede hebben ervaren. In Duitsland bleken weinig standvastig. Maar degenen die het waren, kregen na de catastrofe waardering. Of een mens integer is moet in iedere (nood)situatie nog maar blijken. Je bent het niet, je moet het steeds opnieuw worden.

Want, aldus Bonhoeffer: in ieder mens woont de neiging om macht te misbruiken.

Ieder mens kan uitgroeien tot een kleine of grote kwelgeest van anderen.

Jammer genoeg vergeet de mens het goede steeds opnieuw.

Daarom is het goed om met Bonhoeffer dagelijks te bidden: ‘Schep in mij een zuiver hart.’

Doede G. Wiersma was medewerker Oude Testament aan de Rijksuniversiteit Groningen en is emeritus-predikant in de Protestantse Kerk

VOLGENDE KEER **G**eandewei

Gestigmatiseerde christenen

